

První zimní výskyt kopřivky obecné (*Anas strepera*) v horním a středním Pobečví

The first winter occurrence of the Gadwal (Anas strepera) in the upper and middle catchment of Bečva river

•

kteřá zimuje západně a jižně od hlavní části hnízdního areálu, přičemž dosahuje až k 20° s. š. V České republice hnízdí ve všech rybníčních oblastech, pravidelně protahuje a výjimečně přežimuje (HUDEC et al. 1994). V rámci Atlasu zimního rozšíření ptáků v letech 1982–85 odhadli BEJČEK et al. (1995) počet zimujících ex. kopřivky obecné v celé České republice na 50 až 100 ex. V letech 2004 až 2011 v lednovém termínu v rámci Mezinárodního sčítání vodních ptáků bylo zjištěno zimování kopřivky obecné v celé České republice jen na 8 až 12 lokalitách (celkové zjištěné počty kolísaly od 26 až do 257 ex.). Kopřivka obecná se vyskytuje v zimě jednotlivě nebo v malých skupinkách především v nižších polohách. Oblastmi zimování druhu na Moravě jsou jižní a střední Morava a také severní Morava a Slezsko – především povodí Odry. Počty zimujících kopřivek v České republice jsou vyšší v mírných zimách, kdy také dochází k jejich přesunu na nezamrzlé rybníky (MUSIL & MUSILOVÁ 2011a). Počet lokalit zimování kopřivky obecné v delším časovém období sledování (1966–2008) vzrůstá, zatímco trend v celkové početnosti její zimující populace je nejistý (MUSIL & MUSILOVÁ 2011b; MUSIL et al. 2011). Výsledky kroužkování nepotvrdily zimování našich ptáků u nás, ale ani nepřinesly informaci o původů ptáků vyskytujících se v ČR v zimě (CEPÁK et al. 2008).

Kopřivka obecná patří ke zvláště chráněným druhům živočichů v kategorii ohrožený dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb. a v červeném seznamu ptáků České republiky je zařazena do kategorie VU – zranitelný druh (ŠŤASTNÝ & BEJČEK 2003).

V horní a střední části povodí řeky Bečvy (tok Rožnovské a Vsetínské Bečvy v okrese Vsetín

Obr. 1: Samec kopřivky obecné na rybníčku v Panské zahradě ve Vsetíně (18.XII.2011), foto Karel Pavelka.

Fig. 1: Male of the Gadwall on the small pond in town park Panská zahrada in Vsetín town (18.xii.2011), photo Karel Pavelka.

Keywords: Anatidae, birds, Eastern Moravia, Gadwall, faunistic research, winter occurrence

Abstract: The author describes winter occurrence of the Gadwall in town Vsetín from December 2011 to March 2012. It is probably the first winter occurrence of the species in the region of Upper and Middle catchment of Bečva river.

Kopřivka obecná (*Anas strepera*) je druh s ho-larktickým rozšířením. Jde o tažnou kachnu,

a niva Bečvy od Valašského Meziříčí po Teplice nad Bečvou v okrese Přerov) hnízdí kopřivka již od 70. let 20. století na Choryňských a Hustopečských rybnících – v letech 1975 až 1980 uvádějí DVORSKÁ & DVORSKÝ (1987) každoroční hnízdění 2 až 7 párů. Hnízdní výskyt dosud v oblasti trvá, např. 27.V.2012 byl pozorován na rybnících u Hustopečí nad Bečvou 1 pár a u Choryně 3 páry (K. Pavelka, unpubl.).

Zimování druhu v regionu dosud nebylo publikováno v regionálních faunistických pracích týkajících se avifauny rybníků (CHMELAR 1980;

Obr. 2: Samec kopřivky obecné na Vsetínské Bečvě u Panské zahrady ve Vsetíně (18.III.2012), foto Karel Pavelka.

Fig. 2: Male of the Gadwall on the Vsetínská Bečva River near town park Panská zahrada in Vsetín town (18.iii.2012), photo Karel Pavelka.

DVORSKÁ & DVORSKÝ 1987; PŘIKRYL 1988) ani ve faunistických pozorováních v regionálních časopisech. Zimování druhu nebylo v regionu zjištěno ani v posledních dvaceti letech (M. Dvorský in verb., J. Lehký, Jiří Pavelka, J. Koleček a M. Škrott – všichni in litt.).

Materiál

Vsetínské vrchy

Vsetín (6673d, 6674c), 345 až 360 m n. m.

Dne 8.XII.2011 jsem pozoroval poprvé samce kopřivky obecné na rybníčku ve vsetínském parku Panská zahrada v blízkosti řeky Bečvy. Pták se držel stranou od desítek kachen divokých (*Anas platyrhynchos*) a hledal potravu na dně a hladině nádrže. Na tomto místě nebo na přilehlé Bečvě se zdržoval až do ledna 2012. Po trvalém zámrazu hladiny rybníčku v únoru 2012 se přesunul spolu s ostatními kachnami na Vsetínskou Bečvu. Zde byl pozorován až do začátku třetí dekády března.

Přehled pozorování

8.XII., 15.XII. a 18.XII.2011, 16.I.2012 – rybníček v Panské zahradě (K. Pavelka), 22.I.2012 – Vsetínská Bečva u Panské zahrady (P. Vymazalová), 8.II. a 13.II.2012 – Vsetínská Bečva u nemocnice a Kostka školy (K. Pavelka), 22.II.2012 – Vsetínská Bečva u sídliště Trávníky (K. Pavelka), 1.III., 4.III., 6.III., 12.III.2012 a 18.III.2012 – Vsetínská Bečva u Panské zahrady a mateřské školy Žerotínova (vše K. Pavelka a T. Pavelka), 21.III.2012 – na stejném místě, poslední pozorování (T. Pavelka).

Zjištěný zimní výskyt kopřivky obecné (*Anas strepera*) ve Vsetíně v prosinci 2011 až březnu 2012 je pravděpodobně prvním známým případem zimování tohoto druhu v horním a středním Pobečví. Výskyt je pozoruhodný i z toho důvodu, že pták setrval ve Vsetíně také v období tuhých mrazů v únoru 2012.

Poděkování

Děkuji Pavlíně Vymazalové a Tomáši Pavelkovi za poskytnutí jejich pozorování kopřivky obecné ve Vsetíně, Jaroslavu Kolečkovi za cenné připomínky k textu zprávy a Petru Musilovi za poskytnutí některých literárních pramenů a za recenzi zprávy. Podpořeno rozpočtem Muzea regionu Valašsko, Vsetín.

Literatura

- BEJČEK V., ŠŤASTNÝ K. & HUDEC K. (1995): *Atlas zimního rozšíření ptáků v České republice 1982–1985*. H&H a Ministerstvo životního prostředí České republiky, 270 pp.
- CEPÁK J., KLVAŇA P., ŠKOPEK J., SCHRÖPFER L., JELÍNEK M., HOŘÁK D., FORMÁNEK J. & ZÁRYBNICKÝ J. (eds) (2008): *Atlas migrace ptáků České republiky a Slovenska*. Aventinum, Praha, 607 pp.
- DVORSKÁ J. & DVORSKÝ M. (1987): Ptactvo Hustopečských a Choryňských a rybníků. *Zprávy Moravského ornitologického sdružení*, 45: 55–74.
- HUDEC K. a kol. (1994): *Fauna ČR a SR. Ptáci – Aves 1., 2. přepracované a doplněné vydání*. Academia, Praha, 672 pp.
- CHMELÁŘ J. (1980): *Ptactvo Choryňských rybníků v okrese Vsetín*. Ms. 78 pp. [Maturitní práce, Gymnázium Vsetín.]
- MUSIL P. & MUSILOVÁ Z. (2011a): Rozšíření a početnost hojnějších druhů vodních ptáků v lednu 2010 a 2011. *Aythya*, 4: 14–66.
- MUSIL P. & MUSILOVÁ Z. (2011b): Dlouhodobé změny početnosti zimujících vodních ptáků v České republice: Shrnutí výsledků publikovaných v zahraničních periodikách. *Aythya*, 4: 67–72.
- MUSIL P., MUSILOVÁ Z., FUCHS R. & POLÁKOVÁ S. (2011): Long-term changes in numbers and distribution of wintering waterbirds in the Czech Republic (1966–2008). *Bird Study*, 58: 450–460.
- PŘIKRYL V. (1988): *Ptactvo okolí Hustopeč nad Bečvou 1953 – 1986*. Ms. 105 pp. + 6 pp. [Knihovna Muzea regionu Valašsko, pracoviště Valašské Meziříčí.]
- ŠŤASTNÝ K. & BEJČEK V. (2003): Červený seznam ptáků v České republice. In: PLESNÍK J., HANZAL J., BREJŠKOVÁ L. (eds): Červený seznam obratlovců České republiky. *Příroda* 22: 95–100.

KAREL PAVELKA

Muzeum regionu Valašsko, Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Česká republika, e-mail: karel.pavelka@centrum.cz